T.me/DaneshSad

درس دوم: از آموختن ننگ مدار

تا توانی از نیکی کردن میاسا و خود را به نیکی و نیکوکاری به مردم نمای و چون نمودی به خلاف نموده مباش.

قلمرو زبانی: نموده: نشان داده، ارائه کرده/ میاسا: توقف مکن، دست بر ندار/ چون: هنگامی که

قلمرو فکری: تا می‌توانی به مردم خوبی کن و این روش را هرگز تَرْک نکن. طوری عمل کن که تو را فردی نیکوکار بشناسند و برخلاف آنچه که خود را نشان دادی، رفتار نکن.

به زبان، دیگر مگو و به دل دیگر روا مدار تا گندم نمای جوفروش نباشی.

قلمرو ادبی: گندم نمای جوفروش: کنایه از دورویی و فریب (این عبارت مَثَل است)/ داد از چیزی دادن: کنایه از حق آن را ادا کردن.

قلمرو فکری: سخنت در دل و زبانت یکی باشد تا دورو و فریبکار شناخته نشوی.

اندر همه کاری داد از خویشتن بده، که هر که داد از خویشتن بدهد از داور مستغنی است.

قلمرو زبانی: مستغنی: بی نیاز/ اندر: در/ داد: حق/ که: زیرا (اولی) / که: هرکس (دومی)

قلمرو ادبی: که ، که: جناس همسان/ داد از چیزی دادن: حق آن را ادا کردن/ تلمیح به حدیث: حاسبوا قبل ان تحاسبوا (خود را محاسبه کنید قبل از اینکه محاسبه شوید.)

قلمرو فکری: در همهٔ کارهای خود، به عدالت و انصاف رفتار کن؛ زیرا هرکس در کارهایش به عدالت و انصاف رفتارکند، به قاضی نیاز پیدا نمی‌کند.

اگر غم و شادیت بُوَد، به آن کس گوی که او تیمار غم و شادی تو دارد . و اثر غم و شادی پیش مردمان، بر خود پیدا مکن .

قلمرو زبانی: تیمار: غم، حمایت و نگاهداشت، توجه؛ تیمارداشتن: غمخواری و محافظت از کسی که بیمار باشد.یا به بلا و رنجی گرفتار شده باشد؛ پرستاری و خدمت کردن / پیدا کردن: آشکار کردن/ اثر: نشانه

قلمرو ادبی: غم و شادی: تضاد

قلمرو فکری: اگر غم و شادی در دل داشته باشی، آن را به کسی بگو که در غم ها و شادی‌ها به فکر تو باشد. (غمخوارت باشد.) و سعی کن وقتی نزد مردم هستی، نشانه‌های غم و شادی در چهره ات مشخص نباشد.

به هر نیک و بد، زود شادان و زود اندوهگین مشو، که این ، فعل کودکان باشد.

قلمرو ادبی: نیک و بد، شادان و اندوهگین: تضاد

قلمرو فکری: بعد از اتفاقات خوب یا بد، فوراً شادی یا ناراحتی خود را نشان نده (احساساتی نشو؛ زیرا این رفتار، مخصوص کودکان است.)

بدان کوش که به هر مُحالی از حال و نهاد خویش بِنگَردی، که بزرگان به هر حق و باطلی از جای نشوند.

قلمرو زبانی: محال: بی اصل، ناممکن، اندیشهٔ باطل / نهاد: ذات / بنگردی: عوض نشوی

T.me/DaneshSad

قلمرو ادبی: از حال و نهاد بنگردی: کنایه از تغییر نکردن/ از جای شدن: کنایه از عصبانیت / حق و باطل: تضاد

قلمرو فکری: تلاش کن که طبیعت و سرشت تو در کارهای دشوار و ناممکن تغییر نکند. (شخصیّت واقعی تو تغییر نکند و آشفته نشوی) ؛ زیرا انسان‌های بزرگ در اوضاع و حالات مختلف، دگرگون و متغیّر نمی شوند.

هر شادیِ که بازگشت آن به غم است، آن را شادی مَشمر. و به وقت نومیدی امیدوارتر باش و نومیدی را در امید، بسته دان و امید را در نومیدی.

قلمرو زبانی: شمردن: به حساب آوردن/ نومید: ناامید / بسته دان: مرتبط دانستن، وابسته دانستن/ حذف فعل به قرینه لفظی از جمله آخر: امید را در نومیدی [بسته دان]

قلمرو ادبی: امید و نومیدی: تضاد

قلمرو فکری: هر شادی ای که پایانش به درد و غم منتهی شود،آن را شادی حساب نکن. (شادی‌های دنیایی پایدار نیستند.) به هنگامِ ناامیدی سعی کن بیشتر امیدوار باشی و بدان که همیشه ناامیدی و امیدواری به هم وابسته و متصل هستند. (پس از ناامیدی، امید هست و پس از هر امیدی، ممکن است ناامیدی به وجود بیاید.)

رنج هیچ کس ضایع مکن و همه کس را به سزا، حق شناس باش؛ خاصّه قرابت خویش را ؛ چندان که طاقت باشد با ایشان نیکی کن.

قلمرو زبانی: ضایع: تباه، تلف/ سزا: شایسته/ خاصه: به ویژه قرابت: خویشی، خویشاوندی، در متن درس منظور «خویشاوند» است.

قلمرو فکری: نتیجه رنج و تلاشِ افراد را تباه نکن و به شکل شایسته ای قدردان زحمات همهٔ انسان‌ها به ویژه خویشاوندان خود باش و تا جایی که مقدور است به آنها خوبی کن.

و پیران قبیله خویش را حرمت دار و لیکن به ایشان مولَع مباش تا همچنان که هنر ایشان همی بینی، عیب نیز بتوانی دید. و اگر از بیگانه نایمن شوی، زود به مقدار نایمنی، خویش را از وی ایمن گردان.

قلمرو زبانی: حرمت دار: احترام بگذار / مولع: شیفته، بسیار مشتاق، آزمند / ایمن گرداندن: در امان بودن

قلمرو ادبی: هنر و عیب؛ نایمن و ایمن: تضاد

قلمرو فکری: به ریش سفیدان اقوام خود احترام بگذار امّا زیاد شیفته و مجذوب آنها نباش (وابستگی فکری پیدا نکن) تا بتوانی همان طورکه دانش و فضیلت آن‌ها را می بینی، عیب و نواقصِ شخصیتی آن‌ها را نیز مشاهده کنی. و اگر از غریبه‌ای احساس خطر و ناامنی کردی، فوراً به اندازهٔ آن خطر، خودت را از او در امان نگهدار.

از آموختن، ننگ مدار تا از ننگ رَسته باشی.

قلمرو زبانی: آموختن: یاد گرفتن / ننگ: شرمساری/ رسته: نجات یافته

قلمرو فکری: از یادگیری احساس شرم نکن تا از شرمندگیِ نادانی رهایی یابی.

T.me/DaneshSad

کارگاه متن پژوهشی درس دوم

قلمرو زبانی

۱- معنی واژه های مشخص شده را بنویسید.

عشق شوری در نهاد ما نهاد . فخرالدین عراقی

نهاد(اولی): ذات و سرشت(اسم) نهاد (دومی): قرار داد (فعل)

۲- برای هریک از موارد زیر یک مترادف بنویسید:

بی‌نیاز (.....مستغنی.....) بسیار مشتاق (.....مولع.....آزمند.....)

۳- در متن درس، سه گروه کلمه متضاد بیابید.

غم و شادی - نیک و بد - حق و باطل

۳-به عبارت های زیر توجه کنید:

الف) همنشین نیک بهتر از تنهایی است و تنهایی بهتر از همنشین بد.

ب)آرزو گفت: «از نمایشگاه کتاب چه خبر؟»

در عبارت «الف»، فعل جمله دوم ذکر نشده است اما خواننده یا شنونده از فعل جمله اول می تواند به فعل جمله دوم، یعنی «است» پی ببرد. در این جمله، حذف فعل به «قرینه لفظی» صورت گرفته است.

در عبارت «ب،» جای فعل « داری» یا «دارید» در جمله دوم خالی است اما هیچ نشانه ای در ظاهـر جمله، شنونده را به وجود فعل راهنمایی نمی‌کند. تنها از مفهوم عبارت می‌توان دریافت که فعل «داری» یا «دارید» از جمله دوم حذف شده است. در این جمله، حذف به «قرینه معنایی» صورت گرفته است.

هریک از اجزای کلام در صورت وجود قرینه می تواند حذف شود. اگر حذف به دلیل تکرار و برای پرهیز از تکرار صورت گیرد، آن را «حذف به قرینه لفظی» گویند. اما اگر خواننده یا شنونده از مفهوم سخن به بخش حذف شده پی ببرد، «حذف به قرینه معنایی»است.

در کدام جمله متن درس، حذف صورت گرفته است؟ نوع آن را مشخص کنید.

نومیدی را در امید، بسته دان و امید را در نومیدی [بسته دان] .

۵-جدول زیر را کامل نمایید. (با حفظ شخص)

فعل	امر	ساخت منفی	مضارع اخباری
شنیده بودی	**شنو**	**نشنیده بودی**	**می شنوی**
داری می روی	**برو**	**نمی روی**	**می روی**
خواهید پرسید	**بپرسید**	**نخواهید پرسید**	**می پرسید**

قلمرو ادبی

۱-بهره گیری از « مثل» چه تأثیری در سخن دارد؟ **کلام را تاثیرگذارتر، جذاب‌تر و قابل فهم‌تر می‌کند.**

T.me/DaneshSad

۲- دو عبارت کنایی را از متن بیابید و بنویسید.

گندم نمای جو فروش : ➢ کنایه از ریاکار بودن

از جای شدن: ➢ عصبانی شدن.

قلمرو فکری

۱-نویسنده، چه کاری را کودکانه می شمارد؟ ➢**خوشحالی یا ناراحتی زودهنگام در اتفاقات خوب یا بد.**

۲-در جمله زیر، نویسنده بر کدام ویژگی های اخلاقی تأکید می‌کند؟ ➢**خویشتن داری و حفظ متانت (کنترل احساسات)**

« اثر غم و شادی پیش مردمان، بر خود پیدا مکن»

۳-مفهوم عبارت « گندم نمای جو فروش مباش» را بنویسید. ➢ **توصیه به پرهیز از دورویی، تظاهر و فریبکاری**

٤-برای مفهوم بیت زیر، عبارتی از متن درس بیابید.

« شاد و بی غم بزی که شادی و غم زود آیند و زود می گذرند» ابن حسام خوسفی

➢**هر شادیِ که بازگشت آن به غم است، آن را شادی مَشمر.**

۵-حدیث «حاسبوا قبل أن تحاسبوا» با کدام عبارت درس، قرابت معنایی دارد؟

➢**اندر همه کاری داد از خویشتن بده، که هر که داد از خویشتن بدهد از داور مستغنی است.**

درک و دریافت (روان خوانی: دیوار)

۱- اگر این متن را داستانی نمادین بدانیم، هریک از عناصر زیر نماد چه چیزی است؟

بنا: **نماد عامل و سبب جدایی**

دیوار : **نماد موانع ارتباط انسان ها با یکدیگر**

۲-دربارهٔ «زاویه دید» و «شخصیت اصلی» داستان توضیح دهید.

زاویه دید: سوم شخص مفرد

شخصیت اصلی کودکی به نام ناصر است که با جدایی و فاصله انسان ها با یکدیگر مخالف است و دوست دارد که انسان ها ارتباط نزدیکی با یکدیگر داشته باشند.

عَمَله: ج عامل، کارگران ؛ در فارسی امروز کلمه عمله، به صورت مفرد، به معنی یک تَن کارگر زیر دست بنا به کار می رود.

درس سوم: پاسداری از حقیقت

درختان را دوست می دارم - که به احترام تو قیام کرده اند - و آب را - که مهر مادر توست.

قلمرو زبانی: مهر: مِهریه / مرجع ضمیر«تو»: امام حسین(ع)/ مادر: منظور حضرت زهرا (س) // حذف فعل به قرینه لفظی: آب را که مِهر مادر توست [دوست دارم]./ درختان-آب: مفعول/ دوست دارم: فعل مرکب/ مِهر: مسند / مادر: مضاف الیه